

SAMORZĄDOWA KARTA PRAW RODZIN

Rodzina jest fundamentem ładu społecznego i podstawową wspólnotą społeczną, która stanowi optymalne środowisko rozwoju człowieka. Jest niezbędnym oparciem dla wszystkich swoich członków, szczególnie najmłodszych i najstarszych. Żadna zbiorowość nie jest w stanie realizować dobra wspólnego bez udziału rodzin. To od dobrego funkcjonowania rodzin zależy nasza przyszłość.

Samorząd terytorialny jest fundamentem demokratycznego państwa. **Stanowczo sprzeciwiamy** się podważaniu na poziomie samorządowym gwarantowanych konstytucyjnie praw rodzin, w tym praw rodziców i dzieci, oraz prawnej tożsamości i ustrojowej pozycji małżeństwa.

Domagamy się poszanowania konstytucyjnych wartości:

- tożsamości małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny,
- ochrony rodziny i rodzicielstwa,
- prawa do ochrony życia rodzinnego,
- prawa rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami,
- prawa dziecka do ochrony przed demoralizacją.

Stajemy w obronie tych wartości, starając się zapewnić ich poszanowanie poprzez wydanie aktów prawnych i podejmowanie działań wprowadzających w życie następujące rozwiązania:

I. PRAWA RODZICÓW I DOBRO DZIECKA W SZKOLE ORAZ PRZEDSZKOLU

Konstytucyjna zasada pomocniczości „umacniająca uprawnienia obywateli i ich wspólnot” odniesiona do podstawowej wspólnoty obywateli i komórki wychowawczej, jaką jest rodzina, jest konkretyzowana w konstytucyjnym prawie rodziców do wychowania dzieci zgodnie z własnymi przekonaniami. Zadaniem instytucji oświaty jest wspomaganie wychowawczej roli rodziny w sposób, który nie koliduje z konstytucyjnymi prawami rodziców.

Dlatego w szkołach i przedszkolach samorządowych muszą być przestrzegane ustawowe

prawa rodziców, w tym w szczególności wymóg respektowania kompetencji rady rodziców do uchwalenia programu wychowawczo-profilaktycznego oraz do **wyrażania zgody na podjęcie współpracy z organizacjami pozarządowymi i wymóg każdorazowego uzyskania zgody rodzica na udział dziecka w zajęciach nieobowiązkowych**. Ponadto, właściwą praktyką jest umożliwienie rodzicom aktywnego włączenia się w te procesy, w tym w aspekcie merytorycznym.

Zapewnienie rodzicom możliwości weryfikacji zewnętrznych organizacji oraz materiałów używanych podczas prowadzonych przez nie zajęć nieobowiązkowych powinno następować na dwóch poziomach: zarówno indywidualnie, jak i zbiorowo, poprzez radę rodziców. Dobrą praktyką jest udostępnienie informacji zawierającej nie tylko nazwę, ale też program zajęć oraz profil takiej organizacji każdemu rodzicowi z osobna, w sposób umożliwiający zapoznanie się z treścią tych dokumentów przed zapisaniem na zajęcia. Podobny mechanizm powinien zostać zastosowany wobec wszystkich innych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły lub placówki, które wykraczają poza podstawę programową lub dotyczą zagadnień objętych podstawą programową wychowania do życia w rodzinie, w tym realizowanych w ramach grantów ze środków publicznych.

Dobrą praktyką jest także informowanie przez szkołę rodziców o przysługujących im uprawnieniach.

Samorząd prowadzący szkołę powinien również **publicznie udostępnić informacje o współpracy szkół i przedszkoli z organizacjami pozarządowymi**, podając je w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie internetowej samorządu. Wskazać trzeba przynajmniej nazwy organizacji, na działalność których wydał zgodę dyrektor, oraz określić jaki jest charakter ich aktywności. Dzięki takiemu rozwiązaniu rodzice będą dysponować wiedzą o funkcjonowaniu szkoły lub przedszkola jeszcze przed podjęciem decyzji o powierzeniu jej zadań z zakresu wychowania dziecka.

II. PRAWA RODZIN W POLITYCE SPOŁECZNEJ SAMORZADU

Instrumenty polityki społecznej prowadzonej przez samorząd powinny być tworzone z uwzględnieniem kontekstu praw rodziny, jej autonomii i tożsamości.

Programy współpracy z organizacjami społecznymi powinny uwzględniać zasadę wzmocnienia rodziny i małżeństwa oraz wykluczać finansowanie projektów, które godzą

w te wartości. Konieczne jest w szczególności wyłączenie możliwości przeznaczania środków publicznych i mienia publicznego na projekty podważające konstytucyjną tożsamość małżeństwa jako związku kobiety i mężczyzny lub autonomię rodziny. Także regulaminy samorządowych konkursów dla organizacji społecznych powinny zostać uzupełnione o standardy wzmacniające rodzinę i małżeństwo oraz wykluczające przeznaczanie środków na działania podważające konstytucyjne fundamenty prawa rodzinnego lub godzące w prawa obywateli.

Samorządowe programy profilaktyczne, które mają na celu przeciwdziałanie przemocy i pomoc jej ofiarom, przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii oraz realizację celów polityki zdrowotnej, powinny uwzględniać zasadę poszanowania integralności rodziny, która może zostać uchylona tylko w sytuacjach wyjątkowych, jak zagrożenie życia lub zdrowia jej członków. Tylko w ten sposób uda się uniknąć patologicznych sytuacji, gdy dochodzi do nieproporcjonalnej ingerencji w życie rodzin, w tym nawet odbierania dzieci, która nie jest uzasadniona jakimikolwiek poważnymi przesłankami.

Rzeczywiste działanie organów samorządu terytorialnego jest uzależnione nie tylko od obowiązujących norm prawnych, ale także od przygotowania i wiedzy urzędników. Dlatego ważne jest przeszkolenie nauczycieli oraz urzędników, **w tym pracowników ośrodków pomocy społecznej, w zakresie autonomii i prawnej tożsamości rodziny, praw rodziców oraz dobra dziecka.** Uczestnikom szkoleń powinna zostać przekazana rzetelna i wolna od ideologii wiedza o obowiązującym prawie oraz o skutecznych metodach przeciwdziałania zjawiskom niepożądanym, w tym, przemocy, uzależnieniom i innym dysfunkcjom, które mogą występować w gospodarstwach domowych i przestrzeni publicznej.

III. PROMOCJA DOBRYCH PRAKTYK DOTYCZĄCYCH PRAW RODZIN W BIZNESIE

Dobre praktyki dotyczące praw rodziny powinny być promowane także w sektorze prywatnym. Samorząd powinien wspierać przedsiębiorców, którzy przyjęli rozwiązania sprzyjające
rodzinie.

IV. TWORZENIE PRAWA PRZYJAZNEGO RODZINIE

Znaczenie praw rodzin nie ogranicza się do rozwiązań, które są ujęte w niniejszej Karcie. Na sytuację rodziny wpływają bezpośrednio także akty prawne, których głównym przedmiotem regulacji jest inna problematyka. Dlatego przygotowanie każdego aktu prawa miejscowego powinno poprzedzać określenie, czy wpłynie on na sytuację rodzin oraz na zakres ich praw, w tym praw rodziców i praw dzieci – zgodnie z zasadą **family mainstreaming**. Jeśli ma to miejsce, każdorazowo należy dokonać wszechstronnej oceny skutków regulacji w tym zakresie. Niedopuszczalne jest w szczególności ograniczanie przez akt prawa miejscowego konstytucyjnych, ustawowych praw rodzin i ich członków.